

Sygn. akt V KK 226/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

SSN Igor Zgoliński

Protokolant Patrycja Kotlarska

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej del. Do Prokuratury Krajowej
Bożeny Góreckiej

w (...) skazanych z art. 258 § 1 k.k. i in. oraz **M. K.** oskarżonego z art. 258 § 1 k.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 23 listopada 2020 r.,

kasacji, wniesionych przez prokuratora i obrońców

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 czerwca 2018 r., sygn. akt II AKa (...),

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w P.

z dnia 20 marca 2017 r., sygn. akt XVI K (...)

1. uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do P. W. w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w pkt 26 i 39 tiret pierwsze wyroku Sądu pierwszej instancji, związanych ze skazaniem za czyn opisany w pkt XXXII tego wyroku oraz w stosunku do A. K. w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w pkt 41 i 51 tiret pierwsze wyroku Sądu pierwszej instancji i w tym zakresie

przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania;

2. w pozostałym zakresie oddala wszystkie kasacje jako oczywiście bezzasadne;

3. kosztami postępowania kasacyjnego w części dotyczącej (...) obciąża Skarb Państwa;

4. obciąża (...) kosztami postępowania kasacyjnego w częściach na nich przypadających.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 20 marca 2017 r., sygn. akt XVI K (...), P. W. został uznany m.in. za winnego popełnienia czynu z art. 42 ust. 1 i 3 i art. 43 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (jedn. tekst: Dz. U. z 2003 r. nr 24, poz. 198) w zw. z art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., opisanego w pkt XXXII jego części wstępnej, a polegającego na tym, że od początku 2003 r. do lutego 2004 r. w P., województwie (...), K. oraz na terenie Holandii i Niemiec, działając w zorganizowanej grupie przestępczej, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, na polecenie N. S., wspólnie i w porozumieniu z A. K., P. S. i nieustalonym mężczyzną, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wbrew przepisom ustawy, w ramach podziału ról, przynajmniej dwudziestokrotnie brał udział w przywozie z Holandii poprzez granicę holendersko-niemiecką i niemiecko-polską, znacznej ilości środków odurzających w postaci co najmniej 100 kg marihuany, które zostały nabyte dla N. S. i A. K., a których zakupu na terenie Holandii dokonał nieustalony mężczyzna, w ten sposób, że sam bądź wspólnie z P.S. podczas tych przywozów prowadzili obserwację przejścia granicznego, w celu sprawdzenia, czy nie ma na nim wzmożonej kontroli, a następnie narkotyki te zostały wprowadzone do obrotu na terenie Polski przez różne ustalone osoby. Sąd Okręgowy, przyjmując, że czyn ten został popełniony w ramach ciągu przestępstw, obejmującego również czyny opisane w pkt XXXI, XXXIII, XXXIV i ustalając, że w ramach czynów opisanych w pkt XXXII, XXXIII i XXXIV polecenia wydawał ustalony mężczyzna i to dla niego m.in. zostały nabyte środki odurzające, na podstawie art. 42 ust. 3 cytowanej ustawy w zw. z art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art.

64 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., wymierzył oskarżonemu za ten ciąg przestępstw karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i karę 180 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 400 zł (pkt 26). W związku ze skazaniem za to przestępstwo oraz za przestępstwa opisane w pkt XXXI, XXXIII, XXXV, XXXVI, XXXVIII, XXXIX, XL, XLI, XLII części wstępnej wyroku, na podstawie art. 45 § 1 k.k., orzekł wobec oskarżonego P.W. przepadek równowartości korzyści majątkowej uzyskanej z popełnionych przestępstw w wysokości 512 830 zł (pkt 39 tiret pierwsze).

Tym samym wyrokiem uznał oskarżonego A. K. za winnego popełnienia czynu z art. 42 ust. 1 i 3 i art. 43 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., opisanego w pkt LI części wstępnej wyroku, polegającego na tym, że od początku 2003 r. do lutego 2004 r., w P., województwie (...), K. oraz na terenie Holandii i Niemiec, działając w zorganizowanej grupie przestępczej, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wspólnie i w porozumieniu z N. S., P. W., P. S. i nieustalonym mężczyzną, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wbrew przepisom ustawy, w ramach podziału ról, przynajmniej dwudziestokrotnie brał udział w przywozie z Holandii poprzez granicę holendersko-niemiecką i niemiecko-polską, znacznej ilości środków odurzających w postaci co najmniej 100 kg marihuany, które zostały nabyte dla niego i N. S. , a których zakupu na terenie Holandii dokonał nieustalony mężczyzna, a P. W. i P. S. podczas tych przywozów prowadzili obserwację przejścia granicznego, w celu sprawdzenia, czy nie ma na nim wzmożonej kontroli, a następnie narkotyki te zostały wprowadzone do obrotu na terenie Polski przez różne ustalone i nieustalone osoby, z tym, iż przyjął, że oskarżony działał wspólnie i w porozumieniu z P. W., P. S. i dwoma ustalonymi mężczyznami, zaś narkotyki zostały nabyte dla niego i ustalonego mężczyzny i za to na podstawie art. 42 ust. 3 cytowanej ustawy w zw. z art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. wymierzył mu karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności i 150 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 600 zł (pkt 41). Na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego A. K. przepadek

równowartości korzyści majątkowej uzyskanej z popełnionego przestępstwa w wysokości 484.000 (pkt 51 tiret pierwsze).

Sąd Okręgowy orzekł również w kwestii odpowiedzialności oskarżonych za inne zarzucane im czyny. Z uwagi na zakres kasatoryjnego rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego, dotyczącego wyłącznie czynów opisanych w pkt XXXII i LI wstępnej części wyroku Sądu pierwszej instancji oraz formułę w jakiej zostały oddalone w pozostałej części kasacje obrońców P. W. i A. K., a także kasacje wniesione przez prokuratora i obrońców współoskarżonych (zgodnie z dyspozycją art. 535 § 3 k.p.k. oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej na rozprawie nie wymaga pisemnego uzasadnienia), niniejsze uzasadnienie ogranicza się do przedstawienia powodów częściowego uchylenia wyroku Sądu odwoławczego.

Sąd Apelacyjny w (...), po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji wniesionych przez obrońców oskarżonych, wyrokiem z dnia 18 czerwca 2018 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił zaskarżony wyrok w omawianym zakresie w ten sposób, że co do przypisanego P. W. przestępstwa z pkt XXXII przyjął, iż miało ono miejsce w okresie od początku 2003 r. do 18 sierpnia 2003 r. Tak samo postąpił w odniesieniu do przypisanego A. K. przestępstwa z pkt LI.

W tym zakresie wyrok Sądu odwoławczego zaskarżony został kasacjami wywiedzionymi przez obrońców. W obszernych – zarówno pod względem ilości podniesionych zarzutów, jak i rozległości ich uzasadniania – nadzwyczajnych środkach zaskarżenia zarzucono wyrokowi Sądu Apelacyjnego rażące naruszenie m.in. przepisu art. 433 § 2 k.p.k. poprzez nienależyte rozpoznanie zarzutów apelacji wniesionych na korzyść oskarżonych, dotyczących sprawstwa przypisanych im czynów i wielkości orzeczonego wobec nich przypadku równowartości korzyści majątkowej. Istotę tego uchybienia najpełniej oddaje treść zarzutu ujętego w pkt 1 kasacji obrońcy A.K. adwokata J. D. , w którym podniesiono dodatkowo obrazę art. 5 § 2 k.p.k. przez dokonanie zmiany opisu czynu z pkt LI w zakresie czasu popełnienia przestępstwa poprzez uznanie, że miał on miejsce od początku 2003 r. do 18 sierpnia 2003 r. przy jednoczesnym zaniechaniu dokonania ustaleń co do ilości przywiezionych przez oskarżonego narkotyków, albowiem zgodnie z ustaleniem Sądu pierwszej instancji, od początku 2003 r. do lutego 2004 r. odbyło się 20 wyjazdów po narkotyki w postaci 5 kg marihuany, a biorąc pod uwagę, że

czas popełnienia czynu zabronionego uległ znacznemu skróceniu (o około połowę), zasadnym jest stwierdzenie, że doszło do przewozu mniejszej ilości narkotyków, a skoro Sąd nie ustalił kiedy dokładnie miał miejsce przemyt narkotyków, nie można wykluczyć, że większość wyjazdów miała miejsce w okresie, w którym A. K. był pozbawiony wolności, a więc obowiązująca w prawie karnym zasada *in dubio pro reo* musi prowadzić do wniosku, że A. K. nie można przypisać przemytu wszystkich partii narkotyków.

W konkluzjach kasacji obrońcy oskarżonych wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku lub też wyroków sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania – odpowiednio Sądowi Apelacyjnemu lub Sądowi Okręgowemu. W kasacji jednego z obrońców A. K. – adw. J. D. zawarto również wniosek o wydanie orzeczenia następczego i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu.

W pisemnych odpowiedziach na kasacje prokurator Prokuratury Regionalnej w [...]. wniósł o oddalenie ich jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacje obrońców oskarżonych w zakresie dotyczącym czynów zarzucanych P. W. w pkt XXXII, a A. K. w pkt LI okazały się zasadne.

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozwala bowiem na odparcie zarzutu, że w odniesieniu do tych czynów kontrola odwoławcza została przeprowadzona z rażącym naruszeniem przepisu art. 433 § 2 k.p.k.

Jak wynika z treści pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, Sąd Apelacyjny, ustalając w toku postępowania odwoławczego, że A.K. był pozbawiony wolności w okresie od 18 sierpnia 2003 r. do 1 września 2004 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zmodyfikował opis przypisanego mu przestępstwa z art. 42 ust. 1 i 3 i art. 43 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. (czyn opisany w pkt LI), ustalając, że zostało ono popełnione w okresie od początku 2003 r. do 18 sierpnia 2003 r. Tak samo postąpił w przypadku przypisanego P. W, przestępstwa z pkt XXXII, stwierdzając, że czynu tego oskarżony dopuścił się wspólnie i w porozumieniu z A. K. .

Dokonana przez Sąd odwoławczy zmiana ustaleń faktycznych w zakresie czasu działania oskarżonych, nie doprowadziła jednak do modyfikacji opisu czynów

przypisanych oskarżonym w odniesieniu do ustalonej przez Sąd pierwszej instancji ilości środków odurzających, które mieli sprowadzić do Polski.

Nie musi to oczywiście oznaczać, że rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego jest merytorycznie błędne. Rzecz jednak w tym, że Sąd Apelacyjny w żaden sposób nie wyjaśnił przyczyn zaniechania zmiany ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji również w tej kwestii, choć w realiach rozpoznawanej sprawy było to konieczne z dwóch powodów.

Po pierwsze, dokonana przez Sąd Apelacyjny zmiana ustaleń faktycznych w zakresie czasu działania oskarżonych była znacząca. Ustalenie daty końcowej ich przestępstwa na dzień 18 sierpnia 2003 r. skróciło długość okresu ich działania blisko o połowę.

Po drugie, z ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji wynika, iż przypisany oskarżonym czyn był realizowany sukcesywnie w ramach cyklicznych dostaw, których przedmiotem było za każdym razem 5 kg marihuany.

Niczego w tym zakresie nie zmienia stanowisko wyrażone przez prokuratora w odpowiedzi na kasację obrońcy oskarżonego A. K. . W ocenie prokuratora rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego jest trafne. Skoro z wyjaśnień P.S. wynika, że w ciągu miesiąca bywały i trzy kursy, to w okresie od początku 2003 r. do 18 sierpnia 2003 r. takich wyjazdów było ponad 20 – a więc więcej niż ustalił Sąd pierwszej instancji.

Na gruncie niniejszej sprawy kierowanie się tym zapatrywaniem nie jest możliwe. Abstrahując już od tego, że wymagałoby to przeprowadzenia oceny materiału dowodowego i dokonania nowych ustaleń faktycznych, co nie należy do kompetencji Sądu Najwyższego orzekającego w postępowaniu kasacyjnym, zauważyć trzeba, że informacje zawarte w wyjaśnieniach P.S. nie są na tyle jednoznaczne, aby potwierdzać słuszność wniosku prokuratora. Gdyby tak było, to z pewnością ustalenia Sądu pierwszej instancji, które w odniesieniu do liczby przemytów marihuany są precyzyjne – „takich wyjazdów od początku 2003 r. do lutego 2004 r. (kiedy to P. S. został tymczasowo aresztowany) było 20” – spotkałby się z krytyczną reakcją oskarżyciela publicznego.

Prawdą jest, że wyjaśniając w dniu 28 kwietnia 2008 r., P. S. wspominał, że „bywało i tak, iż w ciągu miesiąca nawet 3 razy realizowany był przemyt marihuany

z Holandii do Polski”, ale znaczenie tego stwierdzenia należy odczytywać w kontekście całości jego wypowiedzi, a więc i tego, że był kilka razy na granicy - sam lub z P. W., lecz nie jest w stanie podać dokładnie liczby wyjazdów, ale było ich nie mniej niż 5 do czasu aresztowania go w lutym 2004 r., że nie potrafi określić ile razy mógł być na granicy P.W., ale wyjazdy były często, więc mogło ich być nie mniej niż 20, że od momentu, kiedy kurierem został W. S. do momentu aresztowania w lutym 2004 r., narkotyki przewoził W. i nie jest w stanie podać dokładnie ile to było razy, ale było to co najmniej 2 razy w miesiącu (k. 143 – 146, teczka osobowa nr 28, t. I).

W świetle przedstawionych okoliczności niewyjaśnienie przez Sąd odwoławczy braku korelacji między skróceniem okresu działania oskarżonych a niezmienną ilością przemycanej marihuany nie może być traktowane wyłącznie w kategoriach niedostatków redakcyjnych części motywacyjnej zaskarżonego wyroku, lecz uznać je trzeba za rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k., które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Nie ulega wątpliwości, że w przypadku zachowania proporcjonalności w powiązaniu czasu działania oskarżonych z liczbą dokonywanych przemytów, ilością przywiezionego przez oskarżonych do kraju środka odurzającego wydatnie by się zmniejszyła. Miałoby to znaczenie dla oceny społecznej szkodliwości zachowania oskarżonych i bezpośrednio rzutowało na rozstrzygnięcie w przedmiocie przepadku równowartości korzyści majątkowej osiągniętej z przestępstwa.

Kierując się przedstawionym względami, Sąd Najwyższy, nie przesądzając kierunku przyszłego rozstrzygnięcia, uchylił zaskarżony wyrok w stosunku do P. W. w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w pkt 26 i 39 tiret pierwsze wyroku Sądu pierwszej instancji, związanych ze skazaniem za czyn opisany w pkt XXXII tego wyroku oraz w stosunku do A. K. w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w pkt 41 i 51 tiret pierwsze wyroku Sądu pierwszej instancji i w tym zakresie przekazał sprawę oskarżonych Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy nie oceniał zasadności zarzutów kasacyjnych odnoszących się do orzeczeń o przepadku, gdyż z uwagi na powody uchylenia zaskarżonego

wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięć o winie oskarżonych, zawartych w pkt 26 i 41 wyroku Sądu pierwszej instancji, stały się one bezprzedmiotowe.

Zauważyć trzeba, iż ze względu na przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji, że czynu opisanego w pkt XXXII P. W. dopuścił się w ramach ciągu przestępstw, za które wymierzono mu, na podstawie art. 91 § 1 k.k., jedną karę, a także sposób w jaki skonstruowano orzeczenie o przepadku równowartości korzyści majątkowej uzyskanej z popełnienia tego przestępstwa, konsekwencje orzeczenia kasatoryjnego Sądu Najwyższego dotyczą także rozstrzygnięć odnoszących się do innych przypisanych oskarżonemu przestępstw. Na skutek uchylenia orzeczenia Sądu odwoławczego dotyczącego czynu opisanego w pkt XXXII części wstępnej wyroku Sądu pierwszej instancji walor prawomocności utraciło zawarte w pkt 26 tego wyroku rozstrzygnięcie o karze orzeczonej na podstawie art. 91 § 1 k.k., co – w zależności od wyników przeprowadzonej kontroli instancyjnej – będzie dawało Sądowi odwoławczemu możliwość ewentualnego ukształtowania jej na nowo. To samo dotyczy rozstrzygnięcia zawartego w pkt 39 tiret pierwsze wyroku Sądu pierwszej instancji, w którym równowartość korzyści majątkowej uzyskanej z przestępstw opisanych w pkt XXXI, XXXII, XXXIII, XXXV, XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XXXIX, XL, XLI, XLII określono jedną kwotą.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Apelacyjny weźmie pod uwagę przedstawione wcześniej powody uchylenia zaskarżonego wyroku. Będzie to oznaczało konieczność rozważenia w sposób uwzględniający całokształt materiału dowodowego i gwarantujący przeprowadzenie jego oceny z zachowaniem standardów określonych w art. 7 k.p.k., czy i w jakim zakresie dokonanie w postępowaniu odwoławczym nowych korzystnych dla oskarżonych ustaleń co do czasu popełnienia przestępstwa może wpływać na określenie pozostałych aspektów ich działania – ilości przywiezionych z zagranicy środków odurzających.